

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 014864 15 Кж 6
Бања Лука, 06.7.2015. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Горане Микеш и Драгомира Миљевића, као чланова вијећа, уз судјеловање записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптуженог М.Б., због кривичних дјела полног насиља над дјететом из члана 195. став 4. у вези са ставом 1. и обљубе над немоћним лицем из члана 194. став 2. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о жалби браниоца оптуженог, адвоката В.Р. из Бање Луке, изјављеној против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 014864 14 К од 26.3.2015. године, након одржане сједнице вијећа, којој су присуствовали републички тужилац Бранка Милошевић, оптужени и његов бранилац, донио је дана 06.7.2015. године

ПРЕСУДУ

Одбија се, као неоснована, жалба браниоца оптуженог М.Б., и потврђује пресуда Окружног суда у Бањој Луци број број 11 0 К 014864 14 К од 26.3.2015. године.

Образложење

Побијаном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 014864 14 К од 26.3.2015. године, оглашен је кривим оптужени М.Б., због кривичних дјела полног насиља над дјететом из члана 195. став 4. у вези са ставом 1. и обљубе над немоћним лицем из члана 194. став 2. у вези са ставом 1. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС), за која су му утврђене казне затвора у трајању од по 10 (десет) година, те је, на основу члана 42. став 2. тачка 2. истог Закона, осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 19 (деветнаест) година. На основу члана 44. КЗ РС, у изречену јединствену казну затвора, урачунато је вријеме проведено у притвору од 13.8.2014. године, па надаље. На основу члана 99. став 1. у вези са чланом 96. став 1. и 2. тачке а), е) и ж) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени је обавезан да накнади трошкове кривичног поступка у износу од 1.358,00 КМ и паушала у износу од 300,00 КМ, као и награду и нужне издатке браниоца по службеној дужности, коју висину ће суд одредити посебним рјешењем.

Против наведене пресуде жалбу је, благовремено, изјавио бранилац оптуженог, адвокат В.Р. из Б.Л., због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона и одлуке о кривичној санкцији, са приједлогом да се побијана пресуда укине и врати првостепеном суду на поновно суђење или преиначи у правној оцјени дјела и одлуци о казни, те оптуженог огласи кривим за кривично дјело родоскрвљења из члана 201. став 2. КЗ РС и за то дјело му изрекне адекватну казну.

У одговору на жалбу, у смислу одредбе члана 316. ЗКП РС, окружни тужилац из Бање Луке, предложио је да се жалба браниоца оптуженог одбије, као неоснована и првостепена пресуда потврди.

У сједници вијећа, бранилац оптуженог је изложио жалбу, остајући код приговора и приједлога садржаних у истој, које је оптужени у цјелости подржао. Републички тужилац, Бранка Милошевић је изложила одговор на жалбу окружног тужиоца из Бање Луке, те исти подржала.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 320. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Неосновани су аргументи из жалбе, у прилог тврдњи да је побијана пресуда захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) и члана 311. став 2. у вези са чланом 295. став 2. ЗКП РС.

Изрека побијане пресуде је разумљива и садржи јасан чињенични опис полних радњи које је оптужени, у критичном времену који је описан под тачкама 1. и 2. изреке те пресуде, предузео према оштећеној, својој кћерки. Овакав чињенични опис је у свему усаглашен са разлозима датим у образложењу побијане пресуде за одлучне чињенице и нема никаквих нејасноћа нити противријечности, које би узроковале битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС. Надаље, докази на којима је заснована побијана пресуда, оцијењени су у њеном образложењу на начин како то захтијева одредба члана 295. став 2. ЗКП РС, дакле, појединачно и у међусобној повезаности, ради чега су без основа и они аргументи из жалбе, којима се указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. у вези са чланом 295. став 2. ЗКП РС.

Надаље, приговорима изнесеним у жалби, не може се довести у сумњу потпуност и правилност чињеничне основе побијане пресуде и закључак да је оптужени починио радње описане под тачкама 1. и 2. изреке побијане пресуде и тиме кривична дјела полног насиља над дјететом из члана 195. став 4. у вези са ставом 1. и обљубе над немоћним лицем из члана 194. став 2. у вези са ставом 1. КЗ РС, за које је оглашен кривим том пресудом.

Такав закључак је резултат правилне оцјене доказа, управо на начин како то захтијева одредба члана 295. став 2. ЗКП РС, и то оцјене сваког доказа појединачно и у њиховој међусобној повезаности.

Вјеродостојност исказа оштећене, и ваљаност разлога датих у побијаној пресуде за прихватање њеног исказа, не може се оспорити жалбеним приговорима. Исказ оштећене, са аспекта садржаја, потврђен је исказима свједока Д. и В.Б., мајке и сестре оштећене, а супруге и кћерке оптуженог, свједока С. и С.Б., сестре и брата оптуженог, који су се непосредно, као чланови уже породице, укључили и обавили разговор са оптуженим након сазнања од оштећене о критичном догађају. Потврђен је и исказом свједока М.Ш., са којим је оштећена била у емотивној вези, у вријеме које се односи на радње из тачке 2. изреке побијане пресуде. У даљој оцјени, исказе ових свједока, правилно је првостепени суд довео у везу са материјалним доказима и то листингом већег броја СМС порука, упућених оштећеној са мобилног телефона оптуженог, који директно или индиректно указују на сексуалну тематику или експлицитно такву садржину имају. То је све представљало ваљану основу за неприхватање исказа оптуженог, али и његова недоследност (у истрази и на главном претерсу) у изношењу чињеница од одлучног значаја, како је то правилно, и у скаладу са одредбом члана 304. став 7. ЗКП РС, одобразложено у побијаној пресуди.

Надаље, без основа су аргументи из жалбе, којима се оспорава правилност и законитост одлуке суда, којим је одбијен доказни приједлог одбране за саслушање свједока С.Т., на околност сексуалног живота оштећене, и тиме указује на непотпуно утврђено чињенично стање. Наиме, из разлога садржаних у образложењу побијане пресуде, правилно је указано на одредбу члана 279. став 1. ЗКП РС, као основу за одбијање наведеног доказног приједлога одбране, којом је прописано да ни један доказ који се износи да би показао раније сексуално искуство, понашање или сексуалну оријентацију оштећеног, неће бити прихватљив. Дакле, одредба члана 279. став 1. ЗКП РС је императивног карактера, и, у конкретном случају у односу на доказни приједлог одбране, не ради се о дискреционом праву суда да (уз обавезу из члана 304. став 7. ЗКП РС), у смислу одредбе члана 278. став 2. ЗКП РС, одбије извођење предложеног доказа, када га оцијени непотребним.

У оквиру чињеничне основе побијане пресуде, са посебном пажњом су, у образложењу побијане пресуде, анализирани и оцијењени налази и мишљења вјештака оптужбе др. М.С. специјалисте психијатра и субспецијалисте судске психијатрије и Т.Д., специјалисте медицинске психологије те вјештака одбране проф. др. Р.К., неуропсихијатра, специјалисте форензичке психијатрије и проф. др. А.М., психолога о душевном здрављу оштећене и оптуженог у вријеме извршења дјела, и о тој оцјени дати ваљани разлози.

Прихватајући налаз и мишљење вјештака оптужбе, према утврђењу побијане пресуде, оштећена није могла схватити значај сексуалних односа, јер је била у узрасту дјетета од 12 година у вријеме извршења дјела из тачке 1. изреке побијане пресуде, а у касније вријеме, које се односи на вријеме извршења дела из тачке 2. изреке побијане пресуде, налазила се у стању привремене душевне поремећености тежег степена, због екстремно стресогеног доживљаја (нормалног реактивног стања на ненормалну ситуацију уз све конотације комплексности породичних интерперсоналних односа оца и кћерке), због консталације континуираних ретрауматизирајућих стресних доживљаја и реактивног анксио-депресивног стања (уз касније суицидне тенденце).

Разлози за прихватање овог налаза су детаљно и аргументовано образложени у побијаној пресуди, са посебним освртом на сваки од сегмената у односу на налаз и мишљење вјештака одбране. Наиме, на пољу душевног стања оштећене, вјештаци

одбране су утврдили, да је емоционална наклоност дјецe према родитељима супротног пола, познат у психологији као „Електра комплекс”, значајно утицало на емоционалну наклоност оштећене према оптуженом, као оцу, што је доводило до губитка емоционалне контроле, те до емоционалне и тјелесне блискости са оцем. У налазу се наглашава степен “мале вјероватноће” да се десио сексуални контакт између оптуженог и оштећене у њеној 12 години, јер би она имала физичке повреде (расцјеп вагине који би захтјевао медицинско збрињавање) те психичке (упала би у психичку реакцију неуротског или психотичног квалитета, што би захтијевало неодложно психијатријско лијечење). Посебна емоционална наклоност оштећене према оптуженом, њеном оцу, због његовог тјелесног хендикепа (са ампутацијом доњих екстремитета), је имала елементе сажаљења и наглашене бриге, и та остварена тјелесна блискост између оштећене и оптуженог, представљала је важан фактор у генези инцеста, а сексуалне односе између оштећене и оптуженог, пратила је снажна амбивалентна осјећања (сазнање да чине нешто неморално и недовозвољено). У коначном закључку, за анализу душевног стања оштећене, ови вјештаци нису открили поремећај у вријеме трајања инцестуозних односа, то јест кривичних дјела која се оптуженом стављају на терет.

Правилним приступом у анализи и оцјени, наведене налазе и мишљења вјештака, првостепени суд је довео у везу са другим спроведеним доказима, првенствено исказима оштећене, те свједока, чланова уже породице, а затим и свједока М.Ш. Та анализа је цјеловита, свеобухватна и на бази исте изведени су правилни закључци о одлучним чињеницама.

Правилно се анализира исказ оштећене, која је досљедна у тврдњама (у односу на радње из тачке 1. изреке побијане пресуде), да је на чаршафу и јастучници била крв, да је имала болове, да ју је оптужени водио и доктору, што је потврдила и њена мајка, те је изјавила да није знала шта се то “са њом десило”, то је схватила тек кроз пола године (вјештаци психијатар и психолог су потврдили да оштећена није подложна нечијем утицају). Изостанак блискости са мајком (отац се за све у кући питао), узроковао је да се о догађају оштећена није благовремено повјерила мајци. Оштећена тај однос са мајком објашњава врло једноставним начиним, прихватљивим за њен узраст и сложеност конкретне ситуације, појашњавајући да је временски “дуго ћутала” о инкримисаном догађају због уцјене, застрашивања од стране оца, бојазни о несхваћености и посљедицама, осјећаја стида, увјерења да нико не би повјеровао “у њену причу”, опште збуњености и конфузности. Однос оштећене према мајци није био емоционално адекватан, те због недостатка или недовољног осјећаја повјерења, сигурности, заштите, те бојазни од потпуног схваћања и разумјевања (користећи механизам потискивања), није јој благовремено указала на понашање оца.

Када се све наведено доведе у везу са чињеницом да је оштећена била у емотивној вези са М.Ш., која је трајала од 25.6.2013. године, што се поклапа са временом радње из тачке 2. изреке побијане пресуде, онда нема сумње у правилност и ваљаност датих разлога за неприхватање налаза вјештака одбране и закључак да би поремећај на пољу психичког стања оштећене, узрокован „Електра комплексом”, усљед губитака емоционалне контроле, те емоционалне и тјелесне блискости са оцем, искључио успостављање емотивне везе са другим мушкарцима, осим са својим оцем.

Психичко стање оптуженог и његов однос према дјелу, са аспекта могућности расуђивања и одлучивања, правилно је, на бази налаза вјештака др Н.М., образложен у

побијаној пресуди. Могућност схватања дјела, као и могућност управљања поступцима, није компромитована било каквим биолошким, нити било којим другим основом. Та могућност, ни према налазима вјештака одбране, није умањена до степена битног, тако да су жалбени приговори, којима се оспорава правилност утврђења ове одлучне чињенице, без основа.

Имајући у виду наведено, на потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању правилно је примјењен Кривични закон, када су радње, чињенично описане под тачком 1. изреке побијане пресуде, квалификоване као кривично дјело полно насиље над дјететом из члана 195. став 4. у вези са ставом 1. КЗ РС, а радње чињенично описане под тачком 2. изреке побијане пресуде, квалификоване као кривично дјело обљуба над немоћним лицем из члана 194. став 2. у вези са ставом 1. КЗ РС.

Овај суд је испитао побијану пресуду у одлуци о казни, налазећи да нису основани жалбени приговори, којима се оспорава правилност и законитост побијане пресуде и у овом дијелу.

У поступку одмјеравања казне, првостепени суд је правилно утврдио и дао правилан значај свим олакшавајућим и отежавајућим околностима, које су од утицаја за висину казне, прописаних у одредби члана 37. став 1. КЗ РС. О свим тим околностима су дати детаљно и ваљано образложени разлози у њиховој међусобној оцјени и повезаности, дакле, и са аспекта индивидуализације казне, тако да и по оцјени овог суда, није било мјеста изрицању мањих казни за оба кривична дјела, па тиме и мање јединствене казне затвора, како се то предлаже у жалбама.

Олакшавајуће околности, као правилно утврђене, прихвата и овај суд (оптужени није осуђиван, инвалид је, обје ноге испод кољена изгубио у рату). Ове околности су правилно образложене и доведене у везу са отежавајућим околностима, а посебно да је оптужени злоупотребио положај родитеља, јер је вршио полне радње и обљубу над својом кћерком као сродником по крви у правој линији, полне радње је почео вршити према кћерки која је била стара око 12 година, те је наставио вршити обљубу кћерке која је била стара 15 година, и даље, све до њене 18. године. Дакле, показао је упорност приликом извршења кривичних дјела, јер је полне радње и обљубу вршио у дужем временском периоду, показао је безобзирност, јер је искориштавао за полне радње и обљубу погодне прилике када је његова кћерка спавала или када је била сама у кући, као и користећи се уцјенама, није имао самилости када га је оштећена гурала и молила да то не ради, жеља за задовољењем полног нагона са дјететом и малољетном кћерком, била је јача од родитељских обавеза и родитељске љубави. Оштећена је, у најранијој животној доби, преживјела тешке трауме, које ће доћи до изражаја тек у наредном периоду, обзиром да се налази у посттрауматском стресном поремаћају. Све су ово околности образложене у побијаној пресуди, које и по оцјени овог суда, не оправдавају изрицање мање казне.

Цијенећи законом запријећену казну за кривично дјело полног насиља над дјететом из члана 195. став 4. у вези са ставом 1. КЗ РС и кривично дјело полно насиље над дјететом из члана 195. став 4. у вези са ставом 1. (казна затвора најмање 5 година), овај суд налази да су, утврђене казне затвора у трајању од по 10 (десет) година, те изречена јединствена казна затвора, у складу са одредбом члана 42. став 2. тачка 2. КЗ

РС, у трајању од 19 (деветнаест) година, потребна мјера казне за остварење сврхе кажњавања из одредбе члана 28. КЗ РС, у њеном генералном и специјалном облику.

Из наведених разлога и примјеном одредбе члана 327. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибић

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић